

LAPLANDERS

Wat was er weer veel veranderd, sinds we de laatste maal, een paar weken terug, over het eiland zwalkten. De ligusterbessen, toen nog klein en groen, begonnen al te rijpen en te kleuren en de twijgen der geweldige vlieren bogen diep door tengevolge van de vracht der indigo-kleurige vruchtrossen. Zoo af en toe vlogen er wat spreeuwen uit de kruinen, maar de groote troepen, die hier elken herfst zich te goed komen doen, waren nog niet present. Dan is het vlierenwoud één groote eetzaal, van verre hoor je reeds de geluiden van den feestdisch; het gejoel, het kwetterend gezang, het vleugelgeruisch van duizenden spreeuwen, die bewegelijk als altijd, met ongekende haast de bessen afrukken en verslinden.

Daar lag de vlakte voor ons, het plasje met de vervallen schuilhutten, de smalle kreek en ver daar achter het Groene Strand en de wijde zee. Zouden de vrienden, die den vorigen dag reeds naar dit gezegend oord getrokken waren, nog te vinden zijn? Misschien waren ze naar de Punt, of zaten ze nog in de rimboe van het Wijde Slik? Langzaam dwaalden we de vlakte door. Toch maar even de stuifduintjes over om te zien of ze niet langs het strand terug kwamen. Het was al aardig laat en ze konden toch onmogelijk zoo heel lang meer uitblijven, want de duisternis viel snel. We waren benieuwd hoe ze vandaag gevaren waren. Vooral de vraag of ze Lahol, den morinelplevier, al ontdekt hadden, interesseerde ons. We waren juist van plan om terug te keeren, toen heel in de verte een paar kleine figuurtjes zich tegen den einder afteekenden. Je meende hun loop te herkennen en het scheen, dat ze rugzakken droegen. De voorste bleef even stilstaan en je zag, dat hij den kijker richtte en even daarna met den arm door de lucht zwaaide als teeken, dat hij ook ons herkende. Nog voordat we elkaar begroet hadden, juichte er een: „Zeven morinellen!” Twee van de vrienden waren juist enkele dagen te voren teruggekeerd uit de West, waar ze

deelgenomen hadden aan een geologische expeditie. En ofschoon we zeer begeerig waren naar de verschillende bijzonderheden van hun trip, liep het gesprek toch hoofdzakelijk over de morinellen. Het bleek, dat ze den geheelen dag hadden gezocht naar Lahol en er eindelijk zeven ontdekt hadden op een stuk van het uitgestrekte Groene Strand en ze meenden, dat we den volgenden dag een redelijke kans kregen de zeldzame vogels te fotografeeren.

De verdere avond werd besteed aan het ontwerpen van een krijgsplan. We beschikten over vijf toestellen die geschikt waren voor dit soort werk, n.l. een Heidoscop, een Rolleiflex, een klein toestelletje, dat in de wandeling meestal „Het Nestkastje met twee vlieggaten” genoemd werd en een drietal reflexcamera's, waarvan een, van wege de abnormaal groote lens, kortweg den naam van „de Patrijspoort” kreeg. Het werd een oergezellige avond in „De Keet”, het huisje waarin de bewaker van de broedplaatsen den geheelen zomer verblijf houdt, maar dat nu onbewoond was en ons tot nachtverblijf diende.

Het duurde lang, eer ik den slaap kon vatten. Ik was er niet erg gerust op, dat het ons lukken zou den morinelplevier te kieken. Een wilde vogel, pas terug uit zijn broedgebied in het hooge Noorden en op doortrek naar zuidelijker oorden, in het geheel niet gebonden aan een bepaalde plaats, zoo dicht te naderen, dat je hem uit de hand kon „nemen”, het leek mij niet mogelijk. Zeker, ik had de foto's van vorige jaren gezien en het prachtige boek van Bengt Berg, den Zweedschen vogelfotograaf, gelezen, waarin hij vertelt hoe het hem na eindelooze pogingen gelukte den vogel zijn eieren te doen bebroeden, terwijl hij dezen in de hand had genomen, maar toch kon ik niet gelooven, dat het ook ons gelukken zou den vogel zoo mak te krijgen. Eenmaal had ik een morinel gezien, een trekker die zich 's nachts had dood gevlogen tegen de telegraafdraden. En morgen zou ik ze zien, levend en vol gratie, rennend over de zeekraalvlakte, voedsel zoekend, vlak voor mijn neus.

Vroeg zijn we uit de veeren, linea recta gaat het naar het Groene Strand, naar de plek waar ze den vorigen dag gesignaleerd waren. Zouden ze er nog zijn of waren ze reeds afgereisd? Onmetelijk wijd ligt de begroeide vlakte onder een prachtige, zonnige wolkenlucht. Er zijn wat graspiepertjes en telkens vliegen er kleine troepjes bontbekjes voor ons op, maar de morinellen blijven onvindbaar. Boven de duintjes van de vischdieven staat een torenvalk te bidden en over de zee fluiten

„Blonde Liesje“
LAPLANDERS

Foto Jan P. Strijbos

wulpen. Kris-kras stappen we over het strand, telkens halt houdende om het terrein met den kijker af te zoeken naar de kleine grijsgele figuurtjes. Ik begin al te wanhopen ooit een morinel te zien te krijgen, als de man van de „Patrijspoort” ons terugroept. „Daar gaan ze”. Waarachtig, daar loopen ze. Er zijn er nu negen, ze hebben dus van nacht versterking gekregen. Wat wonderlijk toch. Twee kleine vogels trekken in den donkeren nacht over zeeën, bergen en langs vreemde kusten en vinden hier op het Vogeleiland hun soortgenooten en sluiten zich bij hen aan. Tusschen de Laplanders rennen ook wat bontbekplevieren. „Eerst ziften”, klinkt het, „die bontbekjes moeten er tusschen uit, die bederven ons den boel, ze jagen den geheelen troep telkens op de wieken”. Gemakkelijker gezegd dan gedaan, want telkenmale, als we ze tot dertig meter genaderd zijn, worden de bontbekjes onrustig, vliegen op en nemen de morinellen mee. Maar eindelijk gelukt het ons de onruststokers uit den troep te drijven en na een paar uur hebben we de morinelplevieren zoover, dat ze ons tot op enkele meters laten naderen. Voetje voor voetje loopen we achter de voedsel zoekende vogels aan. Als ze onrustig worden, staan we als uit steen gehouwen. Ook als ze geen voedsel zoeken, maar ons opletend gadeslaan, moeten we oppassen en halt houden.

Zooals ze daar voor ons uit loopen, in verspreide orde, allemaal dezelfde richting uit, telkens met een rukje stilstaande en bukkende om het voedsel op te nemen, maken ze den indruk van een troep groote lijsters die op jacht zijn naar emelten of wormen. Een is er bij die nog een duidelijke donkere buikvlek vertoont, een restje van het bruiloftskleed. Ook de witte wenkbrauwstreep is markanter en scherper begrensd, waardoor ook de donkerder schedel veel meer opvalt. Trouwens er is onderling nog heel wat verschil in teekening en kleur. Er zijn er bij die mooi, warm goudgeel zijn, waarschijnlijk oude dieren, maar ook een paar zeer licht gekleurde exemplaren die we voor jonge vogels houden. Een van die jonge dieren is wel heel vertrouwelijik en deze wordt als „Blonde Liesje” gedoopt, terwijl de morinel met den donkeren buikrand, dien we voor een oud mannetje verslijten, met „Oude Knar” aangesproken wordt.

Soms kunnen we toch niet verhinderen, dat de troep om de een of andere onnaspeurlijike reden plotseling verontrust wordt en opvliegt. In minder dan geen tijd is de troep uit het gezicht en dan moeten we hem weer opzoeken en terug loodsen naar zijn voedselterrein. Met

een bocht loopen we voorzichtig om de vogels heen en probeeren ze dan in de gewenschte richting te drijven. En dat alles gaat perfect, ze zijn gewilliger dan schapen of varkens en makker dan kippen. Eerst het strand over, dan de slenk door en ten slotte hebben we ze weer op hun zeekraalstrand. Zoodra ze uit hun eigenlijke gebied geraken, worden ze veel onhandelbaarder en door ze oplettend gade te slaan, krijgen we ze al aardig door. We weten precies wanneer er een onrustig wordt of van plan is er vandoor te gaan. Als ze opvliegen met den wind tegen, strijken ze weer spoedig, maar als ze opgaan met het windje mee, dan zwieren ze het geheele gebied over en hebben we den grootsten toer om ze weer terug te vinden.

Maar ook de morinellen leeren ons kennen. Ze zien in ons geen gevaarlijke tegenstanders of vijanden en in de rustig voortschuifelende menschenfiguren, die ze nu al uren achtereen in hun onmiddellijke nabijheid zien, stellen ze maar matig belang. Om halfnegen werden ze ontdekt en drie uur daarna zijn ze reeds zoo mak, dat we een poging kunnen wagen een foto te maken. Maar het geruisch van den spleet-sluiter is iets, dat ze nog niet leerden kennen en meteen is het gezelschap opgesprongen en snel weggewiekt.

Dan begint de tweede phase van het temmen. De vogels moeten wennen aan het geruisch van den camerasluiter. Vooral het zware geschut maakt zooveel lawaai, dat ze keer op keer verontrust worden en opvliegen. Merkwaardig was het te zien hoe snel ze ook weer aan dit vreemde geluid gewenden. Het is een allerdwaast gezicht. Vijf vogelfotografen in slaglinie en vlak voor hun voeten de wilde vogels uit Lapland. Aan alle kanten komt de batterij in actie en de morinellen geven er niets meer om, laten zich zoo dicht naderen, dat we ze zouden kunnen pakken. Soms komt er een regelrecht op je af en pikt vlak voor de punt van je schoen een klein groen rupsje weg dat hij voorbij geloopt was en dat hij zich nu plotseling herinnert.

Maar dat alles gaat zoo uiterst snel en onverwacht, dat je telkens weer te laat bent om het op de gevoelige plaat te brengen. Tientallen platen worden verschoten en als de zon in het zenith staat, zijn vier stukken geschut tot zwijgen gebracht, door gebrek aan ammunitie. Ik zelf ben wat zuinig geweest met mijn voorraad platen en kan dus nog rustig doorgaan. Liesje is allerliefst. Keer op keer kan ik haar naderen. Ik zie haar oogen, zwart, glanzend en groot, elk veertje kan ik tellen en bewonderen, ik kan zelfs zien dat de rappe geel-bruine

pootjes geen achterteen dragen. Ik probeer vast te stellen wat ze nu toch wel eigenlijk oppikt en eet, maar het lukt maar ten deele; het gaat te snel. Als ik zoo half gebogen boven haar sta, wendt ze haar kopje schuin omhoog en kijkt mij aandachtig aan. Dat zijn onvergetelijke oogenblikken. Ik spreek haar toe en ze luistert. Eenmaal staat ze onbewegelijk en ingespannen omhoog te kijken en als ik haar blik volg om te zien wat toch zoozeer haar aandacht heeft, ontdek ik heel hoog in de blauwe, scherpe lucht een zwevende kapmeeuw, een stipje gelijk. Even daarna rukt ze driftig met haar zwarten snavel aan de blaadjes van een laag kruiskruidplantje en slikt de stukjes van het sappige blad snel door. Ze is nu zoo mak, dat ik een aantal opnamen kan maken op minder dan 80 centimeter afstand. Dan is ook mijn voorraad platen op en moet ik naar mijn rugzak om een ander toestel te halen. Het is vlug schietklaar, maar als ik weer naar mijn vrienden wil terugkeeren, zijn ze nergens meer te vinden. Ze zijn vort en hoe ik ook zoek en tuur, het strand blijft leeg en verlaten.

Ik zoek mijn troost in de schuilhut aan de kreek van het Wijde Slik. Misschien dat ik daar nog wat snap, maar als het ook hier niet meer lukt, keer ik terug, dwaal door de parnassiavalleitjes en kom net op tijd aan den aanlegsteiger. 's Avonds thuis, is mijn eerste werk de morinelopnamen te ontwikkelen. Tot mijn grooten schrik zijn de cassetten niet in mijn rugzak. Spoorloos zijn ze verdwenen. Ze moeten nog in de slikhut liggen. Ik kijk de watergetijden na. De hemel zij dank, er is geen springvloed en de hut zal dus vannacht niet onderloopen. Den volgenden morgen vroeg gaat een van de tochtgenooten weer de verre reis ondernemen om de cassetten te halen. Ik wensch hem veel succes en als ik nog te luisteren sta naar den wegstervenden roffel van zijn H. D., komt de post het tuinhekje binnen en overhandigt mij een pakje. Met de vermiste platen. Een van de vrienden bleek na ons nog in de schuilhut geweest te zijn en vond daar de chassis. Terwijl ik de platen zit te ontwikkelen, volg ik in gedachten mijn makker, die zich moeizaam een weg baant door kreeken en geulen en vloeibaren modder, naar de schuilhut van het Wijde Slik, ver weg op het eiland van onze Laplandsche vrienden.
